

Priekšnojauta

1925. gada 22. februāris, plkst. 08.30

Latvijas ārlietu ministra rezidence

Rīga, K. Valdemāra iela 13

Pēc nomācošajām slapjdraužas dienām beidzot atnāca arī saule. Bija svētdiena, un Kristīne Zigfrīdu mudināja ilgāk pavāļāties gultā.

– *Darling*,¹ arī ministram pienākas atpūta, – viņa teica savā mazliet piesmakušajā un varbūt tieši tāpēc tik pievilcīgajā balsī, pienesusi Meierovicam pie gultas kafiju porcelāna tasītē. Pēc brīža viņa atgriezās ar paplāti, uz kuras smaržoja svaigi ceptas siermaizītes.

Zigfrīds vēroja sievietes auguma aprises, ko piegulošais peņurārs vairāk izcēla, nevis slēpa, bet iekāres vietā izjuta skumjas. Naktī Kristīne atkal bija ilgi klepojusi, un Meierovica apziņu cauršāva smagais jautājums: cik ilgi vēl viņam būs lemts baudīt *otro mīlestību*?

Taču šo domu tūdaļ pār māca smagā apziņa, ka šī ir Latvijas melnā diena – Aleksandra Masaka bēres.

Sešpadsmit gadus vecais jauneklis, patiesībā vēl gandrīz bērns, bet jau sociāldemokrātu izveidotās un Bruno Kalniņa vadītās Strādnieku sporta savienības biedrs, bija nošauts mīklainā

---

¹ Dārgais. (*Angļu val.*) (*Red. piez.*)

sadursmē ar Latvijas nacionālā kluba biedriem. Izdzirdot šo ziņu valdības sēdē, Meierovics sažņaudza dūres. Arī viņš, pirmais Latvijas ārlietu ministrs un bijušais Ministru prezidents, bija izdarījis visu iespējamo, lai saliedētu latviešus kopīgās rūpēs par savu valsti. Vai šī jaunā strādnieka nāve nebija dziļāku Latvijas traģēdiju vēstnese?

Ātri piecēlies un apgērbies, Zigfrīds piegāja pie loga... Pa Krišjāņa Valdemāra ielu virzījās sociāldemokrātu pulciņš ar sarkano karogu sēru noformējumā. Ejot garām ārlietu ministra rezidencei, vairāki vīri pagrieza galvu un, logā ieraudzījuši ministra stāvu, pacēla gaisā dūres. Kāds nokliedzās: – Lāsts slepkavām!

– Kristīne, es braukšu uz kapiem! – viņš izgrūda un, redzot sievas pārsteigto skatienu, jau izlēmīgi piebilda: – Man tur jābūt. Tas nebūs ilgi.

– *Darling*, es tevi nesaprotu! – Kristīne iesaucās. – Kas tev kopīgs ar šiem sociķiem, kas par tevi ir teikuši un rakstījuši vienas vienīgas ķengas?

– Mēs visi esam latvieši, – Meierovics atbildēja. – Nevar būt, ka latvietis neatrod kopīgu valodu ar latvieti. Lai iekšlietu ministrs paļaujas uz policistiem, bet man tur jābūt pašam! Arī tā ir Latvijas vēsture – tiek izvadīts pirmais miera laikā kritušais latvietis.

– Kas viņš par latvieti! Žīds, patiesībā viņu sauc Mossaks, – Kristīne izmeta un sarāvās, vīra skatienu dzelta.

– Mans tēvs arī ir žīds, – Zigfrīds dzedri atteica. – Vai tāpēc es nemīlu Latviju? Vai tāpēc neesmu Latvijai kalpojis, cik spēka?

– Piedod, *darling*. – Kristīne pieglaudās vīram. – Bet vienu tevi es nelaidīšu. Brauksim kopā! Tas būs tāds ģimenisks līdzjūtības apliecinājums jauneklā vecākiem...

Meierovicam atlika tikai kārtējo reizi pabrīnīties par sievas loģikas spēku. Bet Kristīne jau bija uzgriezusi valdības garāžas numuru.

Noteiktajā laikā pa vārtiem ieripoja Ārlietu ministrijas *Mercedes* ar Meierovica šoferi Korecki pie stūres. – Labrīt, ministra kungs! – šoferis bažīgi sveicināja. – Kundze teica, ka ministra kungs gribot braukt uz Meža kapiem...

– Jā, Korecki, jūs sapratāt pareizi, – Meierovics uzsvērti bezrūpīgi atteica. – Nav jau nekāds tālais gabals... Benzīnam vajadzētu pietikt.

Šoferis, nesapratis joku, skaidroja: – Ministra kungs, tur taču šodien tā buntavnieka bēres. Iekšlietu ministrijas šoferis pirms pusstundas braucis cauri centram – ap Matisa tirgu pulcējoties vēl neredzēts ļaužu pūlis. Tie sociķi uzvedoties diezgan bezkaunīgi.

– Nekas, Korecki, – Meierovics mēģināja atjokot, bet šoferis ar rūgtumu izgrūda: – Ministra kungs, vai es jekad būtu raizējies par sevi! Tomēr jums ar kundzi gan vajadzētu piesargāties...

– Katram sava stunda pienāks, – Meierovics neitrāli noteica. – Nolaidiet jumtu, lai redzam, kā saulīte debesīs rotājas!

Koreckis lūdzoši paskatījās uz Kristīni. – To nu gan nevajadzētu... Tad jau jūs būsiet īpaši redzami... – Bet Kristīne jau atkal bija savā elementā, kareivīga un mazliet teatrāla. – Korecki, neprātojiet, bet pildiet ministra rīkojumu, – viņa mundri norīkoja un, ieķērusies Zigfrīdam elkonī, pieklāvās vīram. Tāds Meierovics viņai patika vislabāk – straujš un izšķirīgs briesmu priekšā.

Pēc stundas ceturkšņa mašīna jau ripoja starp Mežaparka priedēm, tad nogriezās pa labi. Parādījās kapu krusti – šeit bija guldīti pasaules karā un Brīvības cīņās kritušie, un valdība šo vietu bija izraudzījusi Brāļu kapu ansamblim. Vēl pēc brīža auto apstājās pie Meža kapu vārtiem, un Koreckis bažīgi pavērās uz Meierovicu. – Vai palikt šeit, ministra kungs?

Meierovics viņu nedzirdēja. “Varbūt kapsēta ir īstā tautas vienošanas vieta,” viņa prāts vaicāja un dvēsele atbildēja: “Jā, vieta, kur brālis izlīgst ar brāli un mirušie dod spēku šajā saulē palikušajiem.”

– Par ko mans ministrs aizdomājies? – ieskanējās Kristīnes fascinējošā balss, bet Zigfrīds nepaguva atbildēt, jo vēja pūsma atnesa dziesmas skaņas.

*Ar kaujas saucieniem uz lūpām,
Ar karstām sirdīm kritāt jūs...*

Bērzu alejas galā parādījās sarkani karogi. – Ministra kungs, varbūt pabraukt nostāk? – Koreckis bažīgi ievaicājās, bet Meierovics atcirta: – Sēdiet, Korecki, savā vietā un nerunāriet tukšu!

Kristīne pārsteigta pavērās vīram sejā. Kas bija noticis ar viņas allaž laipno, smalkjūtīgo Zigfrīdu? Bet tieši niknuma Meierovicam dažkārt bija pietrūcis.

Gājiens strauji tuvojās. Priekšā tika nesti sarkanie sēru karogi. Aiz tiem nāca pionieri ar sarkaniem kaklautiem virs mētelīšiem, tad kļuva redzams balts, ar sarkanu karogu pārklāts zārks. – Cik daudz asiņu krāsas, – Kristīne, vīra elkonim pieķērusies, čukstēja, un viņš mierinot paspieda sievas roku.

Aiz zārka precīzā ierindā soļoja pusmilitāri gērbusies strādnieki – sportisti, katru nodaļu vadīja komandieris. – Sveiciet karogu, buržuji! – kādas nodaļas komandieris uzsauca Meierovicam ar sievu, kaut ministrs, zārkam tuvojoties, jau bija noņēmis cepuri.

Tālāk nāca koris un sociāldemokrātu vadība. Meierovica ska-tiens uz brīdi sastapās ar Bruno Kalniņa acīm. Atmiņā iešāvās viņu tikšanās Bermontiādes laikā. “Lai Dievs jūs sargā!” Zigfrīds toreiz teica, un Bruno atbildēja: “Lai Dievs sargā Latviju!”

Tagad jaunais Kalniņš uz viņu raudzījās ar saltu izaicinājumu. Ministrs novērsās, pārāk smagi viņam bija just latvieša naidu pret latvieti. Bet tad viņš ievēroja Raiņa iekritušās acis. Dzejnieks tuvu gāja viņam garām, un Meierovics sveicināja: – Dievs palīdz, Pliekšāna kungs!

Rainis samulsis nobrauca ar roku pār bārdu un klusējot palocīja galvu. Šķita – viņš vēlas atbildēt ar ko sirsniņu, bet tad dzejnieks kā sakaunējies pievērsās priēžu galotnēm.

Vai Rainis sirdī joprojām glabāja aizvainojumu pret labējo partiju deputātiem, kas par Satversmes sapulces priekšsēdētāju un pēcāk arī par Valsts prezidentu ievēlēja Čaksti, nevis viņu – nācijas tribūnu, kas vēl pasaules kara laikā Šveices trimdā bija lolojis ideju par patstāvīgu Latvijas valsti?

*“Zeme, zeme, kur tā zeme,
Ko tā mūsu tauta prasa?
Zeme – tā ir valsts!”*

Koris, ejot iekšā pa kapsētas vārtiem, uzsāka internacionāli:

*“Uz cīņu mostiet, darbaļaudis,
Tu visu zemju vergu bars...”*

Kas bija noticis ar Raini, kas – ar daudziem citiem Latvijas valstiskuma idejas nesējiem – tagad, kad valsts bija nodibināta un asiņainās Brīvības cīņās nosargāta? No kurienes šī savstarpējā šķelšanās un cīņubiedru apkarošana, partiju intereses virzot augstāk par valsts interesēm?

Garām gāja citi Saeimas sociāldemokrātu frakcijas deputāti, starp tiem – daži Meierovica paziņas. Vieni mulsi novērsās, citi izlikās nepazīstam. Tikai Fēlikss Cielēns, Meierovica draudzīgo skatienu sastapis, klusi palocīja galvu un pasmaidīja.

Pēc laba brīža gājiens bija saplūdis aiz Meža kapu vārtiem, bet paprāvs ļaužu pulks palika šaipus vārtiem, ministra mašīnas tuvumā. Cilvēki skatījās uz Meierovicu, cits apjucis, cits – ar atklātu naidu, un Kristīne ierunājās: – Zigfrīd, nu jau gan mēs varētu braukt prom. Tava klātbūtne uz viņiem atstāja labvēlīgu

iespaidu, un tu taču redzi, ka kapos nemaz nav tik viegli iekļūt, – sievietē jokojošā piebilda.

– Bet es nemaz negrasījos iekļūt kapos, tāds nebija mans nolūks, – Meierovics domīgi atbildēja. Viņa apziņā atkal uzplaiksnāja noslēpumainā fotogrāfa Finka vārds: “Tu aiziesi divreiz septiņus gadus par ātru...”

– Grāf, jūs gaida diženi darbi! – Kristīne atkātoja savu iemīļoto joku un silti sacīja: – Zigfrīd, brauksim mājās, tev jāatpūšas...